

Давидюк Олександр Миколайович

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри господарського права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, старший
науковий співробітник Науково-дослідного інституту правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України, адвокат
ORCID 0000-0002-6699-0903*

**НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ДОГОВІРНИХ ФОРМ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРИКЛАДІ
ПРАВА ЄС**

Роботу присвячено дослідженню стану правового забезпечення договірних форм трансферу в межах права Європейського Союзу та України. Аналізуються нормативні конструкції, засоби і прийоми за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин пов'язаних із договірним забезпеченням трансферу технологій. Досліджуються основні нормативні підходи до фіксації регуляторних прийомів договірних форм трансферу технологій у праві Європейського Союзу. Сформовано пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання договірної забезпечення трансферу технологій в межах законодавства України.

Ключові слова: договірне забезпечення трансферу технологій, технологія, правове регулювання обігу технологій, трансфер технологій, інновації, інноваційна діяльність.

Davydiuk Oleksandr

*PhD, Assistant Professor of the Economic Law Department of Yaroslav Mudryi
National Law University, Senior Researcher of the Scientific and Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine,
Advocate*

ORCID 0000-0002-6699-0903

DIRECTIONS FOR IMPROVING THE LEGAL REGULATION OF

CONTRACTUAL FORMS OF TECHNOLOGY TRANSFER AS AN EXAMPLE OF EU LAW

The work is devoted to researching the state of legal support of contractual forms of transfer within the law of the European Union and Ukraine. Regulatory constructions, means and techniques are analyzed with the help of legal regulation of social relations related to the contractual provision of technology transfer. The main regulatory approaches to fixing regulatory methods of contractual forms of technology transfer in the law of the European Union are studied. Proposals have been made to improve the legal regulation of contractual provision of technology transfer within the framework of Ukrainian legislation.

Keywords: contractual provision of technology transfer, technology, legal regulation of technology circulation, technology transfer, innovation, innovative activity.

В основі економічного розвитку Європейського Союзу лежить масовий обмін інноваціями і технологіями. Запорукою сталого зростання, було визначено стабільний рівень реальних операцій щодо передачі прав на технології та інновації з їх подальшою реалізацією в межах виробничого сектору відповідних економічних систем. Для реалізації цієї мети, протягом тривалого періоду часу інституції Європейського Союзу створювали всі можливі і необхідні передумови для інтенсифікації процесу передачі технологій та інновацій. Більшість існуючих форм такої передачі, була віднесена до приватноправової сфери де регулювання суспільних відносин пов'язаних із передачею прав на технології, мають бути врегульовані за допомогою договірних механізмів.

Оголошений Україною шлях до уніфікації національних нормативних актів із положеннями права Європейського Союзу, покладає на нашу державу обов'язок щодо проведення порівняльного аналізу регуляторних механізмів та подальшого внесення змін до національної правової системи з метою їх уніфікації [1]. Основним завданням юридичної науки при цьому, є формування пропозицій щодо напрямів, способів і прийомів такої уніфікації.

Системний аналіз основних нормативних актів права Європейського Союзу, дозволяє встановити, що в цій системі відсутні спеціальні нормативні

акти, присвячені тематиці договірному забезпеченню певних форм трансферу технологій. Замість них існує ціла низка міжнародних угод які носять рекомендаційний характер і на основі яких формується другий (залежний) рівень правового регулювання суспільних відносин в межах національних правових систем країн Європейського Союзу. Серед такого роду рекомендаційних документів, найпомітніше місце займає Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (угода «ТРИПС»), прийнята в межах Світової Організації Торгівлі від 15 квітня 1994 р. [2] Системний аналіз положень цієї угоди, дозволяє сформувавши перелік різновидів договорів, що призначені для забезпечення трансферу технологій, і які можуть бути застосовані в межах ЄС:

- (а) Ліцензійний договір на передачу прав на об'єкти авторського права;
- (б) Ліцензійний договір на передачу прав на комп'ютерні програми;
- (в) Ліцензійний договір на передачу прав на промислові зразки;
- (г) Ліцензійний договір на передачу прав на патенти;
- (д) Ліцензійний договір на передачу прав на топологію інтегральних мікросхем;
- (е) Договір на прокат об'єктів авторського права;
- (є) Договір оренди комп'ютерних програм;
- (ж) Договір про відчуження корпоративних прав відносно суб'єкта господарювання в межах цілісного майнового комплексу якого реалізовано технологію;
- (з) Договір про відчуження прав власності на суб'єкта господарювання в межах цілісного майнового комплексу якого реалізовано технологію.

В ході функціонування Конференції Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку («UNCTAD»), було сформовано більш розширений перелік договірних форм трансферу технологій [3]. А саме:

- (а) Договір про технологічну співпрацю;
- (б) Договір про промислову співпрацю;
- (в) Договір на виконання інжинірингових робіт;
- (г) Договір на виконання шеф - монтажних робіт;
- (д) Договір про надання консультативних послуг;
- (е) Договір про надання управлінських послуг;
- (є) Договір на проведення технічної експертизи;
- (ж) Договір на виконання робіт із формування техніко-економічного обґрунтування;
- (з) Договір на передачу "ноу - хау";
- (и) Договір купівлі - продажу прав на

об'єкти промислової власності; (і) Ліцензійний договір на передачу прав на об'єкти промислової власності.

В праві ЄС також існують нормативні акти сформовані Організацією економічного співробітництва та розвитку («ОЕСР»). Так, в 2018 році, було сформовано рекомендації «ОЕСР» щодо формування, обігу та використання інновацій – Довідники Фраскатті – Керівництво Осло [4]. В них наведено класифікацію договірних форм трансферу технологій, залежно від підстави їх виникнення.

Системний аналіз наведених нормативних документів, дозволяє встановити, що основним технічним прийомом, який використовується для визначення регуляторних способів впливу в праві Європейського Союзу на договірне забезпечення трансферу технологій, є ідентифікація переліку (типів) договорів, що можуть бути використані учасниками відносин для подальшого їх укладання. В той же час, в межах національного законодавства України використовується інший регуляторний підхід. Так, положеннями ст. 19 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», не визначається ні орієнтовний ні загальний перелік тих договорів, які можуть бути використані учасниками відносин у сфері трансферу технологій [5]. Цей нормативний документ передбачає лише загальний перелік істотних умов, яким має відповідати той договір, який учасники трансферу технологій обрали самостійно. При цьому, їх вибір обмежений не формами договірного забезпечення, а змістом такого договору. Питання ефективності кожного із наведених прийомів є і залишатиметься дискусійним. Проте, держава Україна, прийняла на себе зобов'язання уніфікувати свої нормативне регулювання із вимогами права Європейського Союзу. Через це, в межах положень Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», потрібно і доцільно зафіксувати той перелік договірних форм забезпечення трансферу технологій, який було сформовано в межах угоди «ТРИПС» та Довідників Фраскатті – «Керівництво Осло». Фіксація такого переліку, дозволить забезпечити достатній рівень уніфікації та узгодження національної

правової системи України та права Європейського Союзу та виконати прийняті нашою державою міжнародні зобов'язання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вересня 2014 р., № 1678-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>

2. TRIPS — Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights. WTO. 1994/ https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm

3. DRAFT INTERNATIONAL CODE OF CONDUCT ON THE TRANSFER OF TECHNOLOGY. Report and notes by experts on the outstanding issues. Compiled by the UNCTAD secretariat. TD/CODE TOT/52 5 August 1988. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/50095?ln=ru>

4. The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oslo-manual-2018_9789264304604-en?itemId=/content/component/9789264304604-5-en&_csp_=967ec84ec28355c72cb989df2ed4048e&itemIGO=oecd&itemContentType=chapter#section-d1e2088. <https://doi.org/10.1787/24132764>

5. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р., № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>

REFERENCES

1. On the ratification of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand: Law of Ukraine, No. 1678-VII (2014, September 16). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2> [in Ukrainian].

2. TRIPS — Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights. WTO. 1994. Retrieved from: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm

3. Draft international code of conduct on the transfer of technology. Report and notes by experts on the outstanding issues. Compiled by the UNCTAD secretariat. TD/CODE TOT/52 5 August 1988. Retrieved from: <https://digitallibrary.un.org/record/50095?ln=ru>

4. The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities. Retrieved from: https://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oslo-manual-2018_9789264304604-en?itemId=/content/component/9789264304604-5-en&_csp_=967ec84ec28355c72cb989df2ed4048e&itemIGO=oecd&itemContentType=chapter#section-d1e2088. <https://doi.org/10.1787/24132764>

5. On state regulation of activities in the field of technology transfer: Law of Ukraine, No. 143-V (2006, September 14). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text> [in Ukrainian].